

Analiza stanja obrazovanja i zapošljavanja kategoriziranih sportaša, uključujući i sportaše s invaliditetom u Splitsko-dalmatinskoj županiji

(1. promocijski dan Karijera nakon sportske karijere, Split, 17. 10. 2013.)

Uvod

Analiza je temeljena na predstavljenim rezultatima o obrazovanju i radnom statusu splitskih vrhunskih sportaša od 1992. do danas koju je izradio Splitski sportski savez i dobrim primjerima prakse koji se provode u obrazovnim ustanovama u Gradu Splitu (Kineziološki fakultet Sveučilišta u Splitu i Visoka škola za sportski menadžment „Aspira“).

Istraživanje o radnom statusu splitskih vrhunskih sportaša provedeno je na uzorku 73 vrhunska splitska sportaša od kojih su 12 aktivni sportaši. U istraživanju su sudjelovali sportaši – olimpijci i sportaši koji su na velikim sportskim priredbama (svjetsko i/ili europsko) osvojili medalju u olimpijskim sportovima. Najveći broj sportaša ima završeno srednjoškolsko obrazovanje (42%), slijede sportaši s visokom stručnom spremom 14% sportaša, dok višu stručnu spremu ima 37%, a 7% sportaša status studenta. Analizom o radnom odnosu, utvrđeno je da od 73 vrhunska sportaša, 4 (5%) su nezaposlena, 12 (16%) je aktivnih sportaša dok je 29 (41%) zaposleno u sportu, a ostali 28 (38%) su zaposleni u drugim djelatnostima. Najveći broj sportaša, njih 17 s visokom stručnom spremom je zaposlen u drugim djelatnostima, dok u sportu (treneri, tajnici i dr.) radi 55% sportaša sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem. Na osnovu analize obrazovnih postignuća i radnog statusa, autori istraživanja Munivrana i sur., zaključuju: da je više od polovice vrhunskih splitskih sportaša uz zavidne sportske karijere uspjelo steći i visoku razinu obrazovanja (VSS ili VŠS). Sportaši sa završenim fakultetima imaju puno veće mogućnosti zapošljavanja u drugim djelatnostima, pa ih tako većina radi u društvenim i/ili privatnim tvrtkama koje nisu direktno povezane sa sportom. Sportaši zaposleni u sportu su na rukovodećim mjestima u sportskim savezima (glavni tajnici, direktori reprezentacija), dok sportaši s nižom stručnom spremom u najvećem broju ostaju zaposleni u sportu, uglavnom kao treneri (u klubovima, reprezentaciji ili osobni treneri), a neki i kao tajnici i sl. u sportskim klubovima ili savezima. Nezaposleni vrhunski sportaši imaju srednju stručnu spremu.

Sportaši o dual karijeri

U prigodnom filmu autora Joška Elezovića sudjelovali su sportaši **Dejan Savičević, Branko Cikatić i Goran Milović**. Dejan Savičević je danas dipl. ing. elektroenergetike, Goran Milović profesor kineziologije, a Branko Cikatić upisao fakultet koji nije uspio završiti, autor knjige o tajlandskom boksu. Sportaši ističu kako samo disciplinirani sportaš može uskladiti uz sportsku karijeru i obrazovnu.

Na Promocijskom danu sudjelovali su olimpijci i vrhunski sportaši **Tina Erceg, Lucija i Ana Zaninović, Melani Turković i Petar Metličić**. Tina Erceg je prof. kineziologije, danas na doktorskom studiju, od 8 godine u sportskoj gimnastici, odnosno 20 godina radnog staža u sportu, s većim problemima usklađivanja obveza susrela se tijekom srednjoškolskog obrazovanja. Istaknula je fleksibilnost nastavnika ali potrebu sustavnog rješavanja statusa kategoriziranih sportaša u obrazovnom sustavu. Lucija i Ana Zaninović su 13 godina u sportu, Lucija je istaknula manje probleme u srednjoj školi, te veliku potporu nastavnika. Uspješno su završile srednjoškolsko obrazovanje, a danas su studentice Visoke poslovne škole za menadžment u Splitu. Lucija je istaknula primjer SAD u kojem su sportaši aktivni članovi društva i u kojem su prepoznate mnogobrojne prednosti osobina sportaša te često imaju prednost u odnosu na ostale kao i potrebu da se barem za kategorizirane sportaše osiguraju posebni uvjeti i potrebna stručna podrška u obrazovanju. Sportašica s invaliditetom, Melani Turković (rođ. Lušić) odrasla je u Zagrebu, sportašica curlinga za gluhe, istaknula je problem usklađivanja obveza u srednjoškolskom obrazovanju te veliku potporu roditelja i Hrvatskog sportskog saveza gluhih. Uspješno je završila 3-godišnji studij u ASPIRI. Petar Metličić je student stručnog studija rukometa na Kineziološkom fakultetu u Splitu kojeg je upisao nakon završene profesionalne sportske karijere zbog velikog interesa za trenerski poziv i kvalitete rada s djecom u Rukometnoj akademiji „Balić-Metličić“ čiji je osnivač. Kao profesionalni igrač angažiran u klubovima u inozemstvu nije bio u mogućnosti uskladiti obrazovanje tijekom sportske karijere.

Dobri primjeri prakse u Splitu

Stručne studijske programe Kineziološkog fakulteta u Splitu je predstavio doc. dr. sc. Dražen Čular. Trenutno se na stručnim studijima Kineziološkog fakulteta

Sveučilišta u Splitu izvodi 16 usmjerenja preddiplomske i 7 usmjerenja diplomske specijalističke razine, koje studira više od 350 studenta iz cijele RH među kojima poznati sportaši (Stipe Pletikosa, Vlado Šola, Dino Rađa, Joško Kreković, Vedrana Grgin, Marko Miličić, Hrvoje Henjak, Jozo Jakelić, Petra Matijašević, Nenad Pralija, Josip i Tonči Valčić i dr.)

Posebno je istaknut **Stručni studij Kineziologije** (180/240 ECTS-a) koji obrazuje trenere – specijaliste određenog područja, kondicijske trenere, voditelje specijaliste sportske rekreacije i voditelje -specijaliste pojedinih kinezioloških programa za osobe s invaliditetom. Od 1.07. pravo na upis imaju strani državljani. Studenti se opredjeljuju za jednu od metoda učenja; standardna metoda učenja, učenje na daljinu i/ili kombinirana metoda. U Hrvatskoj se samo u Splitu provodi **stručni studij Kineziterapije** u suradnji s liječnicima. Druga posebnost je intenzivno korištenje moodle sustava učenja na daljinu koji se u posljednje vrijeme koristi za praktične vježbe. U strategiji razvoja stručnih studija planira se digitalizacija svih oblika nastave, pokretanje novih usmjerenja, kao i strukturiranje specijalističkog diplomskog stručnog studija sukladno Europskom kvalifikacijskom okviru (180 ECTS+120 ECTS=300 ECTS, priprema pojedinih studija na stranim jezicima (engleski), pored izvanrednog pokretanja i redovitog stručnog studija kineziologije te suradnja i partnerstvo s većim brojem nacionalnih sportskih saveza i globalnim sportskim federacijama i institucijama i dr.

ASPIRA - Visoka za škola za sportski menadžment od 2009. godine provodi studij: Alen Jerkunica, mag. oec. je predstavio misiju Škole usmjerenu na **obrazovanje stručnjaka koji će svojom izvršnošću, predanošću i znanjem unaprijediti sport i učiniti ga posebnim interesom društva** (u skladu sa Zakonom o sportu). Istaknuti su posebni uvjeti kao što je on-line učenje za sportaše koji nisu u mogućnosti pohađati nastavu te ostale fleksibilnosti studiranja. **Studij obuhvaća područja ekonomije, poslovnog menadžmenta, kineziologije, informatike, sociologije, sportske medicine i stranih jezika.** Od poznatih sportaša u ASPIRI studiraju Ana i Lucija Zaninović, Blanka Vlašić, Ivana Brkljačić, Tina Mihelić, Igor Štimac i dr. **Od 2013. Provodi se diplomski studij na kojem se upisuju sportaši koji su završili druge fakultete** kako bi unaprijedili znanja iz **poslovnog menadžmenta.** Škola organizira studijska putovanja, stručnu praksu od prve godine studija te radi na unapređenju međunarodne suradnje. Program stipendiranja provodi

se u suradnji s Hrvatskim olimpijskim odborom. Uvođenje stručne prakse od prve godine studija pokazuje bolje mogućnosti zapošljavanja studenata po završetku studija.

Praktični primjer dobre prakse sporta i obrazovanja je **TEAKWONDO KLUB „MARIJAN“** (www.tkdmarjan.hr) u kojem je zaposleno 16 trenera te 4 na ugovor i koji na nekoliko lokacija u gradu Splitu okuplja više od 800 mladih članova koji postižu izvrsne međunarodne rezultate (Ana Zaninović – svjetska prvakinja, Lucija Zaninović – brončana na OI 2012. u Londonu, Tanja Rastović – juniorska viceprvakinja, Toni Kanaet – prvak Europe i dr.).

Na Promocijskom danu je sudjelovalo oko 110 sudionika iz različitih ustanova i udruga od kojih osim organizatora (Zajednica sportova i Splitski sportski savez) su sudjelovali predstavnici Kineziološkog fakulteta u Splitu, nastavnici i učenici Visoke škole „ASPIRA“, Splitski klub olimpijaca te učenici gimnazije Vladimir Nazor i V. gimnazije u Splitu te privatne gimnazije Leonardo da Vinci, OŠ Kman-Kocunar – Atletski sportski klub za osobe s invaliditetom „Poskok“ te predstavnici (sportaši i treneri) mnogobrojnih sportskih klubova: Veslački klub Mornar, Grad Split, Sportski savez invalida, Stolnoteniski klub „Nec“, Rukometna akademija „Balić-Metličić“, Atletski klub Hajduk, Gimnastički klub Marijan, Ženski nogometni klub „Marjan“, Judo klub Student, Plivački klub „Marijan“ - Split, Atletski klub za osobe s invaliditetom, Šahovski klub Mornar, Ženski košarkaški klub Split, KSP Delfina, Plivački klub POŠKE ŽOK „Split 1700“ Ragbi klub Nada, Jedriličarski klub Split, Veslački klubovi: Bura, Mornar-Brodospas, Jadran, TDK Lotus Split, Košarkaški klub Adriatic Split, ASK Split, OK Marina Kaštela i dr.

Radni materijal Smjernice razvoja karijere nakon sportske karijere proslijediti će na adrese 18 sudionika Promocijskog dana.

Zabilježila

Romana Caput-Jogunica, koordinatorica Projekta